

FUNDUSZ SPÓJNOŚCI

Fundusz Spójności został ustanowiony w 1994 r. i udostępnia środki na projekty z zakresu ochrony środowiska oraz na projekty w ramach sieci transeuropejskich w tych państwach członkowskich, których dochód narodowy brutto na mieszkańca nie sięga 90% średniej unijnej.

PODSTAWA PRAWNA

Artykuł 177 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) (w szczególności jego akapit drugi)

CELE

Fundusz Spójności został ustanowiony w celu zwiększenia gospodarczej, społecznej i terytorialnej spójności Unii Europejskiej w trosce o sprzyjanie zrównoważonemu rozwojowi. W okresach programowania 2014-2020 i 2021-2027 z funduszu są wspierane:

- inwestycje na rzecz środowiska, włączając w to dziedziny związane ze zrównoważonym rozwojem i energią przynoszące korzyści środowisku,
- sieci transeuropejskie w obszarze infrastruktury transportowej (TEN-T),
- pomoc techniczna.

W przypadku projektów służących osiągnięciu unijnych celów z zakresu ochrony środowiska Fundusz Spójności może także udzielać wsparcia w dziedzinach związanych ze zrównoważonym rozwojem, np. w dziedzinie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii oraz – w obszarze transportu poza sieciami transeuropejskimi – w dziedzinie transportu kolejowego, śródlądowego i morskiego, intermodalnych systemów transportowych i ich interoperacyjności, zarządzania ruchem drogowym, morskim i lotniczym, ekologicznego transportu miejskiego i publicznych środków transportu.

W okresie programowania 2014-2020 w ramach [instrumentu „Łącząc Europę”](#) projekty z zakresu infrastruktury transportowej wnoszące europejską wartość dodaną zostały wsparte z Funduszu Spójności kwotą 11,3 mld EUR.

KWALIFIKUJĄCE SIĘ KRAJE

Fundusz Spójności przeznaczony jest dla państw członkowskich, których dochód narodowy brutto (DNB) na mieszkańca jest niższy niż 90% średniej unijnej.

W okresie programowania 2014-2020 z Funduszu Spójności korzystało 15 państw członkowskich: Bułgaria, Chorwacja, Cypr, Czechy, Estonia, Grecja, Litwa, Łotwa, Malta, Polska, Portugalia, Rumunia, Słowacja, Słowenia i Węgry.

BUDŻET I ZASADY FINANSOWANIA

W okresie programowania 2014-2020 Unia Europejska przeznaczyła na Fundusz Spójności ok. 63,4 mld EUR (nie licząc środków przeniesionych na potrzeby instrumentu „Łącząc Europę”). Poziom współfinansowania projektów z Funduszu Spójności może sięgnąć 85% kosztów.

Przydział środków z Funduszu Spójności na lata 2014-2020 według państwa członkowskiego

Państwo członkowskie	Budżet (w mln EUR)
Bułgaria	2 278,3
Czechy	6 258,9
Estonia	1 073,3
Grecja	3 240,5
Chorwacja	2 559,5
Cypr	288,9*
Łotwa	1 349,4
Litwa	2 048,9
Węgry	6 025,4
Malta	217,7
Polska	23 207,9
Portugalia	2 861,7
Rumunia	6 934,9
Słowenia	895,3
Słowacja	4 168,2
Ogółem	63 390

* Włącznie z dodatkową kwotą 19,4 mln EUR przydzieloną Cyprowi w wyniku przeglądu kwalifikowalności w ramach Funduszu Spójności na lata 2017-2020.

Źródło: Portal Otwartych Danych, Komisja Europejska – europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne, kwiecień 2017 r.

FUNDUSZ SPÓJNOŚCI W LATACH 2021-2027

W 2021 r. UE rozpoczęła nowy wieloletni okres programowania. Zasady dotyczące Funduszu Spójności na lata 2021-2027 określono w [nowym rozporządzeniu](#) w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności. Nadal będzie można z niego wspierać projekty w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia”, głównie projekty infrastrukturalne związane z ochroną środowiska i transportem, w tym sieci transeuropejskie (TEN-T).

W nowym rozporządzeniu utrzymano koncentrację tematyczną. Fundusz Spójności będzie wspierał dwa szczegółowe cele nowej polityki spójności: bardziej ekologiczną, niskoemisyjną gospodarkę o obiegu zamkniętym (wariant strategiczny (WS 2) oraz lepiej połączoną Europę (WS 3). W ramach nowej polityki spójności wprowadzono również wykaz działań, które nie mogą być wspierane z Funduszu Spójności. Wykaz obejmuje likwidację lub budowę elektrowni jądrowych, infrastrukturę portów lotniczych (z wyjątkiem regionów najbardziej oddalonych) oraz niektóre działania związane z gospodarką odpadami (np. składowanie odpadów). Ponadto w ramach Funduszu Spójności nie wolno wspierać inwestycji w budynki mieszkalne, o ile inwestycje te nie są związane z promowaniem efektywności energetycznej lub korzystania z odnawialnych źródeł energii.

W latach 2021-2027 Unia Europejska przeznaczy na Fundusz Spójności 42,6 mld EUR (według cen z 2018 r.), z czego wkład na rzecz instrumentu „Łącząc Europę” wyniesie 10 mld EUR. Z Funduszu Spójności po roku 2020 będą finansowane projekty realizowane w tych samych 15 państwach członkowskich co w okresie programowania 2014-2020. Poziom współfinansowania nadal może sięgać 85% wartości projektów.

Przydział środków z Funduszu Spójności na lata
2021-2027 według państwa członkowskiego

Państwo członkowskie	Budżet (w mln EUR)
Bułgaria	1 467
Czechy	7 389
Estonia	952
Grecja	3 508
Chorwacja	1 372
Cypr	207
Łotwa	1 204
Litwa	1 645
Węgry	3 015
Malta	192
Polska	10 750
Portugalia	3 946
Rumunia	4 094
Słowenia	834
Słowacja	1 868
Ogółem	42 556*

* Włącznie z pomocą techniczną (114 mln EUR).

Źródło: Komisja Europejska, według cen z 2018 r.

ROLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Przepisy ustanawiające nową politykę spójności na lata 2021-2027 podlegały zwykłej procedurze ustawodawczej, więc Parlament był w pełni uprawniony do przedstawienia

poprawek. Parlament mógł dzięki temu sprawić, że zaproponowane przepisy stały się bardziej elastyczne i w większym stopniu odpowiadały potrzebom państw członkowskich.

Marek Kołodziejski
09/2021

